

Úmluva mezi republikou Československou a republikou Polskou o sociálním pojištění
(podepsána dne 5.4. 1948, vstup v platnost 1. 10.1948, č. 261/1948 Sb.),
ve znění Prvého dodatkového protokolu
(podepsaného dne 30. 9 1955, vstup v platnost 27. 2. 1957, č. 73/1957 Sb.)

A. Ustanovení všeobecná
Článek 1

(1) Oběma státy dosud zachovávaná zásada stejného nakládání s příslušníky druhého státu jako s vlastními státními příslušníky, pokud jde o právo na sociální pojištění, se touto smlouvou potvrzuje a bude nadále zachovávána ve všech odvětvích sociálního pojištění, která tu již jsou, jakož i v odvětvích, která budou teprve zřízena v jednom nebo ve druhém státě. Tato zásada platí zejména i pro pojištění (zaopatření) pro případ nezaměstnanosti.

(2) při provádění všech odvětví sociálního pojištění se použije – s výhradou ustanovení odst. 3-6 - právních předpisů státu, na jehož území se vykonává zaměstnání rozhodné pro pojištění.

(3) Na pojištění zaměstnanců diplomatických a konsulárních zastupitelstev a jiných úřadů veřejné správy (úřadů celních, pasových atd.) jednoho státu, která mají své sídlo v druhém státě, se použije právních předpisů vysílajícího státu, jsou-li tito zaměstnanci příslušníky tohoto státu. Totéž platí pro pojištění osob, zaměstnaných u úředníků jmenovaných úřadů. Vyžádá-li si to však zaměstnavatel, platí pro nemocenské pojištění (pojištění v nemoci a mateřství), případně pro jiná odvětví sociálního pojištění právní předpisy státu přijímajícího.

(4) Na pojištění:

a) zaměstnanců vyslaných podnikem (zaměstnavatelem), jenž má sídlo (bydliště) v jednom státě, k přechodnému výkonu zaměstnání na území druhého státu, která netrvá nepřetržitě déle než 6 měsíců,

b) zaměstnanců podniků veřejné dopravy pozemní, říční i vzdušné jednoho státu, kteří jsou zaměstnání přechodně nebo trvale v pohraničním území (čl.2) státu druhého (na přípojových tratích, průběžných tratích, pohraničních nebo přechodových nádražích, v přístavech, při službě u vzdušných linek), se použije právních předpisů toho státu, v němž má sídlo správa podniku, jíž tito zaměstnanci podléhají ve svých osobních věcech.

(5) Zaměstnanci podniků veřejné dopravy (odst. 4) majících sídlo na území jednoho z obou států, jsou –li nepřetržitě zaměstnání

déle než 6 měsíců na území druhého státu mimo pohraniční území, jsou pojištěni podle právních předpisů toho státu, na jehož území mají své trvalé bydliště.

(6) Nejvyšší správní úřady obou států mohou vzájemnou dohodou sjednat jiné výjimky nebo též smluvit, že výjimky uvedené v odst. 3 až 5 nebudou zachovávány buď vůbec nebo v určitých případech.

(7) Použití právních předpisů jednoho státu podle odst. 2 až 6 má za následek, že pro provádění sociálního pojištění jsou příslušní nositelé a soudy sociálního pojištění, jakož i správní úřady tohoto státu.

(8) Nastane-li u osob, na které se vztahují odstavce 4 až 6, potřeba lékařské péče, v době jejich pobytu na území druhého státu, poskytne nositel nemocenského pojištění tohoto státu příslušný podle místa pobytu, uvedeným osobám léčebnou péči; výlohy hradí zavázaný nositel nemocenského pojištění prvního státu.

Článek 2

Nejvyšší správní úřady obou států vymezi dohodou rozsah pohraničního území, vycházející se zásady, že pohraničním územím se mají rozumět zvláště ta sousední území, kam obvykle docházejí do práce osoby bydlící v druhém státě.

Článek 3

(1) Vzejde-li mezi nositeli či soudy sociálního pojištění nebo mezi správními úřady obou států spor o to, zda se má použití práva jednoho nebo druhého státu, poskytne se – pokud nebude rozhodnuto podle článku 23 – vhodná prozatímní péče.

(2) K poskytnutí zmíněné péče jsou povoláni v tomto pořadí:

a) nositel pojištění, který v době vzniku pojistného případu skutečně prováděl pojištění,

b) nositel pojištění, u něhož byl nejprve ohlášen nárok ze sporného pojistného poměru,

(3) Byla-li potřebná prozatímní péče odepřena nebo poskytnuta v nedostatečné míře, uloží na podanou stížnost dozorcí úřad nositeli pojištění, aby poskytl prozatímní péči, a stanoví výměru dávek.

(4) Nositel pojištění, uznaný posléze za příslušného, nahraní nositeli pojištění, jenž poskytl prozatímní péči, náklady tím vzešlé, nejvýše však do částky (hodnoty dávek), k jejímuž poskytnutí je sám podle předpisů pro něj platných zavázán, a započítá oprávněnému peněžité částky, poskytnuté z důvodu prozatímní péče, do dávek, které má poskytovat.

Článek 4

(1) Co do dávek ze sociálního pojištění kladou se příslušníci druhého státu na roveň vlastním státním příslušníkům, pokud v této úmluvě není nebo vzájemnou dohodou mezi nejvyššími správními úřady nebude stanoveno jinak.¹

(2) Je-li pobyt na území jednoho z obou států podmínkou pro poskytování dávek peněžitých nebo léčebných (včetně terapeutických, orthopedických a jiných pomůcek) z pojištění tohoto státu, považuje se, nestanoví-li tato úmluva jinak, pobyt na území druhého státu za pobyt na území státu, jehož nositelé jsou povinni poskytovat dávky.

(3) Občanům jednoho z obou států, bydlícím na území státu třetího, vyplácejí se dávky ve stejném rozsahu jako vlastním občanům státu, jehož nositel je povinen poskytovat dávky.

(4) Nároky ze sociálního pojištění jednoho státu, náležející příslušníkům tohoto státu na základě dob zaměstnání a dob jim na roveň postavených, strávených na území třetího státu, nebo na základě pracovních úrazů (nemoci z povolání), utrpěných na území třetího státu, nenáleží příslušníkům státu druhého.

Článek 5

Právních předpisů jednoho státu, podle nichž se dávka snižuje nebo odpočívá, pokud má příjemce dávky nárok na jinou dávku ze sociálního pojištění nebo pokud je zaměstnán způsobem zakládajícím pojistnou povinnost, se použije i tehdy, jde-li o nárok ze sociálního pojištění druhého státu nebo o zaměstnání na území druhého státu.

Článek 6

(1) Nositelé obou států zprošťují se svých peněžitých závazků ve měně svého státu.

(2) Nejvyšší správní úřady obou států mohou zvláštní dohodu v rámci obecných předpisů o platebním styku určit způsob výplaty dávek,

náležících oprávněným z jednoho státu, kteří bydlí ve státě druhém.

(3) Nejvyšší správní úřady obou států mohou stanovit vzájemnou dohodou, že nositel pojištění jednoho státu je oprávněn za souhlasu nositele pojištění druhého státu převzít závazek tohoto nositele pojištění k poskytování dávek, odevzdá-li mu tento nositel příslušných úhradový kapitál. Dávka bude nadále poskytována podle předpisů, platných pro přejímajícího nositele pojištění, ve výši, která odpovídá jeho početním podkladům a odevzdanému úhradovému kapitálu.

Článek 7

Konsulům obou států přísluší právo, aby zastupovali (osobně nebo osobou jimi zmocněnou) občany svého státu v oboru sociálního zabezpečení před nositeli a před soudy sociálního pojištění, jakož i před správními úřady druhého státu. Vnitrostátní předpisy, podle nichž se vyžaduje zastoupení advokátem nebo jinou osobou znalou práv, nejsou tím dotčeny.

Článek 8

(1) Žádosti, žaloby a jiná podání ve věci sociálního pojištění příslušníku jednoho státu, podané u nositelů nebo soudů sociálního pojištění, jakož i u správních úřadů druhého státu, nebudou odmítány z toho důvodu, že jsou napsány v úředním jazyku prvního státu.

(2) Návrhy, žaloby a opravné prostředky, které musí být podány v určité lhůtě nositelům či soudům sociálního pojištění nebo správním úřadům jednoho z obou států, budou pokládány za včas podané, jestliže došly v předepsané lhůtě u nositele či soudu sociálního pojištění nebo u správního úřadu druhého státu. V těchto případech dlužno podání neprodleně zaslati buď nejvyššímu správnímu úřadu nebo přímo příslušnému nositeli pojištění, soudu či správnímu úřadu druhého státu.

(3) Doklady, potvrzení a jiné spisy, podávané podle této úmluvy, není třeba ověřovati úřady diplomatickými nebo konsulárními.

(4) Předpisy o osvobozeních nebo úlevách kolkových či poplatkových, týkající se provádění vlastního sociálního pojištění v jednom státě, platí stejně i při provádění sociálního pojištění druhého státu.

¹ Viz Dohoda z 2.5. 1957

Článek 9

(1) Styk nositelů pojištění a soudů sociálního pojištění, jakož i správních úřadů obou států při provádění této úmluvě děje se přímo.

(2) Nositelé a soudy sociálního pojištění, jakož i správní úřady obou států poskytnou si v oboru sociálního pojištění vzájemnou pomoc v témž rozsahu, jako šlo o provádění vlastního sociálního pojištění.

(3) Pohledávky nositelů sociálního pojištění jednoho státu z nedoplatků na pojistném požívají v exekučním, konkursním a vyrovnávacím řízení ve státě druhém týchž přednostních práv jako příslušné pohledávky nositelů pojištění druhého státu.

Článek 10

Příspěvky zaplacené nositeli sociálního pojištění jednoho státu, jež měly být zaplacený u nositele pojištění státu druhého, poukáží se příslušnému nositeli sociálního pojištění. Tyto příspěvky budou považovány za zaplacené příslušnému nositeli druhého státu dnem, kterým byly vplaceny nositeli pojištění státu prvního. Příspěvky zaplacené na základě dobrovolného pokračování v pojištění se rozdělí na jednotlivé třídy způsobem pro pojištěnce nejvýhodnějším.

B. Ustanovení podrobná.

I. Nemocenské pojištění (pojištění v nemoci a mateřství).

Článek 11

(1) Přejde-li pojištěnec z nemocenského pojištění (pojištění v nemoci nebo mateřství) jednoho státu do pojištění stejného druhu státu druhého, započítá nositel pojištění druhého státu do doby potřebné pro nárok na dávky dobu pojištění strávenou u nositele pojištění státu prvního.

(2) Nositel pojištění jednoho státu, která je povinen poskytovat dávky oprávněným osobám bydlícím na území státu druhého, poskytuje tyto dávky (peněžité i věcné) prostřednictvím dožádaného nositele pojištění státu druhého, příslušného podle místa pobytu oprávněného. Věcné dávky poskytne dožádaný nositel pojištění podle svých předpisů, pokud není v dožádání určeno jinak. Nezbytnou léčebnou péči poskytne příslušný nositel pojištění druhého státu i bez dožádání. Dožádanému nositeli pojištění se nahradí skutečně vzešlé výlohy; pro náhradu nákladů na věcné dávky platí přitom sazby, jichž používá dožádaný nositel pojištění pro své

vlastní pojištěnce a jejich oprávněné rodinné příslušníky.

(3) Zavázaný nositel pojištění jednoho státu může však poskytovat dávky přímo těm oprávněným osobám, které bydlí na sousedním pohraničním území (čl. 2) druhého státu.

(4) Se svolením nejvyšších správních úřadů mohou nositelé nemocenského pojištění sjednatí podrobnosti a případně ujednatí, že náklady na dávky pro rodinné příslušníky budou hrazeny paušálními částkami.

Článek 12

(1) Ustanovení čl. 11, odst. 2 až 4 platí obdobně i pro poskytování léčebné péče osobám požívajícím důchodu z úrazového pojištění, jakž i z důchodového (pensijního) pojištění jednoho státu, které bydlí na území státu druhého, pokud se podle zákonodárství prvního státu poskytuje léčebná péče důchodcům a jejich rodinným příslušníkům. Se svolením nejvyšších správních úřadů mohou nositelé pojištění sjednatí podrobnosti a případně ujednatí, že náklady na léčebnou péči budou hrazeny paušálními částkami. (2) Poskytují-li nositelé pojištění obou států důchody podle ustanovení čl. 14 odst. 2 (dílní důchody), jdou náklady léčebné péče o důchodce a jejich rodinné příslušníky k tíži příslušného nositele pojištění státu pobytu oprávněného.

II. Úrazové pojištění

Článek 13

Ustanovení článku 11 odst. 2 až 4 platí obdobně pro léčení a poskytování terapeutických a orthopedických pomůcek, při pracovních úrazech a nemocech z povolání.

III. Důchodové (pensijní) pojištění

Článek 14

(1) U osob, jež byly pojištěny postupně v obou státech v důchodovém (pensijním) pojištění nebo v náhradním zařízení tohoto pojištění, sečtou se doby příspěvkové a doby náhradní pro dosažení čekací doby, pro zachování nebo obživení čekatelství, pro přípustnost dobrovolného pokračování v pojištění a pro vznik pojistné povinnosti. Doby získané na podkladě téhož způsobu zaměstnání v obou státech se sečtou, je-li určité trvání takového zaměstnání podmínkou přiznání důchodu.

(2) Nastane-li pojistný případ, poskytují nositelé obou států důchod, na nějž je nárok podle vnitrostátních předpis, přihlížejíce

k odst. 1 tohoto článku. Pro vyměření důchodu vezmou se za základ vnitrostátní příspěvkové doby. Ze základní částky platí se však jen díl, který odpovídá poměru vnitrostátní dob k úhrnu příspěvkových dob v obou státech. Je-li výše důchodu závislá na délce pojištěné doby, aniž je stanovena základní částka, pokládá se za základní částku invalidní důchod, který by příslušel, kdyby byla dokonána jen čekací doba. Stejně jako základní částka dělí se i jiné části dávek, jejichž výměra nezávisí na délce pojištěné doby. Ustanovení o nejmenší výši důchodu neplatí pro dílčí důchody podle této úmluvy².

(3) Ke krácení podle předchozích ustanovení nedojde, nebylo-li získáno v jednom z obou států aspoň 6 započitatelných měsíců příspěvkových nebo 6 měsíců zaměstnání (26 příspěvkových týdnů nebo 26 týdnů zaměstnání); v takovém případě není nároku proti nositeli pojištění tohoto státu².

(4) Jestliže osoba postižená pracovním úrazem nebo nemocí z povolání nedokonala ani s přihlédnutím k ustanovení odst. 1 čekací dobu v žádném z obou států, přísluší důchod jen od nositele pojištění, u něhož byla postižená osoba pojištěna v době vzniku pojistného případu.

(5) Pro posouzení nároku na pohřebné (úmrtné) platí ustanovení odst. 1, avšak nárok náleží pouze u posledního nositele pojištění, u něhož bylo získáno alespoň 12 příspěvkových měsíců (52 příspěvkových týdnů). Na ostatní jednorázové dávky se ustanovení tohoto článku nevztahují.

(6) Rozhodnutí nositele pojištění jednoho státu, že zde je invalidita všeobecná nebo invalidita z povolání, je závazné pro nositele pojištění státu druhého, shodují-li se věcně pojmy invalidity v obou státech.

(7) Ukáže-li se to potřebným, dohodnou se nejvyšší správní úřady obou států na způsobu provádění tohoto článku³.

Článek 15

(1) Jestliže čekatelství, získané v pojištění v jednom státě, je zachováno v době vzniku pojistné povinnosti v druhém státě, zachovávají se čekatelství získaná v pojištění v obou státech, pokud čekatelství je zachováno s přihlédnutím

k ustanovením čl. 14, odst. 1 alespoň v jednom státě.

(2) Čekatelství, získané v pojištění v jednom státě, se zachovává po dobu pobírání invalidního (starobního) důchodu z pojištění důchodového (pensijního) ve státě druhém. Právní předpis jednoho státu, že pobíráním úrazového důchodu se zachovává čekatelství, získané v důchodovém (pensijním) pojištění, se vztahuje i na požitek úrazového důchodu z pojištění v druhém státě.

(3) Jestliže osoba pojištěná v jednom státě přesídlí na území státu druhého, může dobrovolně pokračovati – nepodléhá-li povinnému pojištění – buď v posledním pojištění, nebo v obdobném pojišťovacím odvětví státu druhého. Přípustnost a provádění dobrovolného pokračování v pojištění řídí se s přihlédnutím k ustanovení čl. 14, odst. 1 právními předpisy státu, u jehož nositele pojištění byla podána přihláška k dobrovolnému pokračování v pojištění.

Článek 16

Pokud jsou splněny podmínky nároku na důchod pouze v jednom státě, náleží důchod

a) podle vnitrostátních předpisů, jsou-li podmínky nároku splněny bez zřetel k ustanovení čl. 14, odst. 1 a čl. 15,

b) ve zkrácené výměře podle ustanovení čl. 14, odst. 2, jsou-li podmínky nároku splněny toliko s přihlédnutím k ustanovení čl. 14, odst. 1 a čl. 15.

Článek 17

Návrh na přiznání dávky podle této úmluvy může být podán u kteréhokoli nositele pojištění, u něhož žadatel byl pojištěn. Nositel pojištění, u něhož návrh byl podán, vyrozumí ostatní nositele pojištění, kteří jsou v návrhu uvedeni. Jde-li o použití ustanovení čl. 14, odst. 6, rozhoduje o invaliditě nositel pojištění, příslušný podle trvalého bydliště žadatelova v den podání žádosti.

Článek 18

(1) K ustanovením úmluvy, uzavřené jedním z obou států a státem třetím v oboru upraveném čl. 14 této úmluvy, bude přihlíženo jako k vnitrostátním předpisům státu prvního, jsou-li v uvedených ustanoveních úmluvy státní příslušníci druhého státu postaveni naroveň příslušníkům státu prvního.

² Text upraven prvním Dodatkovým protokolem od 27. 2. 1957.

³ Dohoda z 2. 2. 1957

(2) Jestliže jeden z obou smluvních států přihlíží podle svých vnitrostátních předpisů k dobám pojištěným (náhradním), stráveným jeho občany na území třetího státu, jako k dobám stráveným na vlastním území, bude i druhý smluvní stát při ustanovení čl. 14 tyto doby klásti na roveň dobám stráveným na území prvního státu.

IV. Pojištění (zaopatření) pro případ nezaměstnanosti.

Článek 19

Dávky z pojištění (zaopatření) pro případ nezaměstnanosti jednoho státu se poskytují příslušníkům druhého státu jen, pokud bydlí na území prvního státu.

C. Ustanovení přechodná a závěrečná

Článek 20

(1) Ustanovení této úmluvy platí ode dne její účinnosti i pro dřívější pojistné případy. Řízení může být zahájeno z moci úřední, musí však být zahájeno, žádá-li o to oprávněná osoba nebo zúčastněný nositel pojištění druhého státu. Výplata důchodu za minulou dobu se však v těchto případech provede podle vnitrostátních předpisů o promlčení důchodových splátek, při čemž se vezme za základe doba podání žádosti o zahájení řízení. Ustanovení čl. 5 a čl. 14 až 18 neplatí, byl-li důchod pravoplatně přiznán v obou státech již před účinností úmluvy².

(2) Dávky příslušející podle této úmluvy se neposkytují za dobu před její účinností. Byl-li dosud poskytovaný důchod vyšší než důchod příslušející podle této úmluvy, není příjemce povinen vrátit rozdíl. Pokud byly pro nedokonání čekací doby poskytnuty jednorázové dávky, započítají se na splatná důchodová plnění lež že pojistný případ nastal před 1. lednem 1939.

(3) Při použití předpisů této úmluvy se přihlíží i k dobám pojištěným (náhradním), které byly získány před její účinností.

(4) Čekatelství, získaná v důchodovém (pensijním) pojištění v jednom státě příslušníku druhého státu a zachovaná s přihlédnutím k ustanovení čl. 14, odst. 1 a 15 odst. 1 a 2 v den 30. září 1938, pokládají se za zachovaná do dne podepsání této úmluvy.

Článek 21

(1) V každém z obou států budou vydány samostatně předpisy o provedení této úmluvy.

Takové předpisy budou sděleny nejvyššímu správnímu úřadu druhého státu.

(2) Nejvyšší správní úřady obou států budou si navzájem neprodleně sdělovati změny nastalé ve vnitrostátním zákonodárství v oboru sociálního pojištění.

Článek 22

Nejvyšší správní úřady ve smyslu této úmluvy jsou v obou státech příslušná ministerstva, ústřední úřady a ústřední orgány odborových organizací².

Článek 23

(1) Nastanou-li obtíže při provádění této úmluvy pro nepředvídané okolnosti včetně změn zákonných předpisů, dohodnou se příslušné úřady na způsobu použití ustanovení této úmluvy.

(2) Spory, jež nastanou při provádění této úmluvy nebo případných dodatkových dohod podle předchozího odstavce, urovnají nejvyšší správní úřady obou států ve vzájemné dohodě.

Článek 24

(1) Úmluva bude ratifikována v době co nejdříve. Po provedení ratifikace budou bez odkladu v Praze vyměněny ratifikační listiny. Úmluva nabude účinnosti prvním dnem měsíce, jenž následuje po výměně ratifikačních listin.

(2) Každý z obou států může vypovědět tuto úmluvu ke konci kalendářního roku, aspoň šest měsíců předem.

(3) Dojde-li k výpovědi této úmluvy, budou nositelé pojištění zavázáni vypláceti nadále důchody, přiznané na jejím podkladě v pojistných případech nastalých za její účinnosti. Čekatelství, která byla zachována podle této úmluvy ke dni, kde její platnost skončila, zachovávají se nadále podle vnitrostátních právních předpisů.

Dáno ve dvou vyhotoveních, každé v jazyce českém a polském; obě znění se považují za autentické.

Na důkaz toho zmocněnci tuto dohodu podepsali a opatřili pečeti.

Ve Varšavě dne 5. dubna 1948.

E. ERBAN

v.r.

K. RUSINEK

v.r.

Závěrečný protokol

Při podpisu úmluvy mezi republikou Československou a republikou Polskou o sociálním pojištění, shodly se obě smluvní strany na tomto:

I.

K článku 1, odstavci 5.

Přikáže-li podnik veřejné dopravy jednoho státu svého zaměstnance, jenž jest příslušníkem tohoto státu, k výkonu zaměstnání na území státu druhého nepovažuje s pobytem na území druhého státu za trvalé bydliště, i když trvá déle šesti měsíců. Pro tyto případy doporučuje se uzavřít zvláštní dohodu podle ustanovení čl. 1 odst. 6, pokud jde o nemocenské pojištění (pojištění v nemoci a mateřství).

II.

K článku 4, odstavcům 2 až 4.

Za území jednoho z obou států se považuje území, na kterém v době, kdy tato úmluva nabude účinnosti, platí předpisy o sociálním pojištění toho kterého státu. Doby strávené před 1. květnem 1945 příslušníky kteréhokoliv z obou států na území odstoupeném jedním státem Svazu sovětských socialistických republik považují se za doby strávené na území tohoto státu.

III.

K článku 14 a 20.

Ustanovení článku 14 a článku 20 úmluvy nebude použito

- a) na státní příslušníky Německé říše,
- b) na státní příslušníky republiky Rakouské, kteří nebyli rakouskými státními občany v den 12. března 1938,
- c) na osoby národnosti německé, které pozbyly státního občanství československého nebo polského a v den podpisu úmluvy nebydlí na území žádného z obou států.

IV.

1. Ustanovení úmluvy a tohoto protokolu, vztahující se na úrazové pojištění, platí obdobně pro úrazové zaopatření, které nahrazuje veřejnoprávní úrazové pojištění.

2. Poskytování rodinných přídatků (rodinné pojištění) se nepokládá při provádění úmluvy za součást sociálního pojištění.

Tento závěrečný protokol tvoří nedílnou součást úmluvy o sociálním pojištění mezi republikou Československou a republikou Polskou.

Dohoda z 2.5. 1957 o používání některých ustanovení Úmluvy mezi Československou republikou a Polskou lidovou republikou o sociálním pojištění ze dne 5. dubna 1948

Na základě článku 4 odstavec 1 a článku 14 odstavec 7 Úmluvy mezi Československou republikou a Polskou lidovou republikou o sociálním pojištění ze dne 5. dubna 1948, dále jen „Úmluva“, dohodli se zástupci státního úřadu sociálního zabezpečení v Praze a ministerstev práce a sociální péče ve Varšavě na těchto ustanoveních:

I. Používání ustanovení článku 4 Úmluvy **§1**

(1) Výplata výchovného k důchodům poskytovaným orgánem jednoho státu oprávněným osobám bydlícím ve státě druhém bude zastavena, vstoupí-li důchodce, jeho manželka nebo jiný rodinný příslušník do zaměstnání a z tohoto důvodu by vznikl nárok na rodinný přídatek na dítě, pro které náleží výchovné.

(2) Důchody sirotčí a výchovné vyplácené do druhého státu nebudou zastavovány na dobu, po kterou dítě je zaopatřeno z veřejných prostředků (stipendia, dětské domovy apod.)

§2

(1) Doby zaměstnání do konce první světové války na velkostatku Larisch-Mänicha, v železárnách v Ustrani a v jiných podnicích v Polsku budou započítávány polským orgánem, ačkoliv pojistné v době tohoto zaměstnání bylo placeno instituci, která měla své sídlo v Československu. Doby zaměstnání na Hlučínsku a na území, která byla připojena k Československu na základě článku 305 mírové smlouvy Versaillské a podobného ustanovení smlouvy Saint-Germainské, započítá československý orgán, ačkoli pojistné bylo placeno pojišťovně, která měla své sídlo v Polsku.

(2) Ustanovení odstavce 1 se nevztahují na případy, ve kterých důchody byly již přiznány československým nebo polským orgánem.

§3

Přidavky k důchodům poskytované na základě zvyklostí důchodcům bydlícím v jednom státě

nebudou vypláceny důchodcům bydlícím ve druhém státě.

II. Používání ustanovení článku 14 Úmluvy **§4**

Doby zaměstnání, náhradní doby nebo doby jim na roveň postavené, které se podle předpisů jednoho státu započítávají násobkem skutečné doby, započítávají se stejným násobkem i v druhém státě pro vznik nároku na důchodu i pro výpočet dílčího důchodu.

§5

Kryjí-li se náhradní doby s dobou zaměstnání, započítává se jen doba zaměstnání. Jestliže doba zaměstnání (náhradní doba) podle čl. 14 odst. 1 může být započítána podle předpisů obou států, bude tato doba započítána pouze orgánem státu, jehož příslušníkem byl oprávněný v době vzniku nároku na důchod.

§6

Doby zaměstnání a doby jim na roveň postavené započtené podle československých předpisů v II. pracovní kategorii budou zařazeny polskou institucí do I. kategorie zaměstnání a naopak. Doby zaměstnání započtené podle polských předpisů v II. kategorii zaměstnání budou zařazeny orgánem československým do III. pracovní kategorie a naopak. Doby zaměstnání v hornictví pod zemí a doby zaměstnání jim na roveň postavené budou orgány obou států započteny vždy v I. pracovní kategorii.

§7

Orgán státu, který přiznal důchod, přihlédne při rozhodování o zvýšení nebo o novém vyměření důchodu k dobám zaměstnání a k dobám získaným po přiznání důchodu ve druhém státě. Dílčí důchody v těchto případech budou vypočítány podle čl. 14 odst. 2 Úmluvy se započítáním dob zaměstnání a dob náhradních získaných pod ní, od něhož byl důchod přiznán.

§8

Pro nárok na důchod za výsluhu let budou se započítávat doby zaměstnání ve druhém státě pouze tehdy, jde-li o druh zaměstnání rozhodný pro nárok na důchod za výsluhu let podle předpisů státu, jehož orgán je povinen tento důchod přiznat. Přitom se použije ustanovení článku 14 odst. 1 a 2 Úmluvy, jde-li o přiznání dílčího důchodu orgánem druhého státu z důvodu zaměstnání na jeho území.

§9

Vyměřovací základ (průměrný roční výdělek) se počítá i z výdělků docílených v rozhodné době na území druhého státu.

§10

(1) Orgán každého státu stanoví výši důchodu se všemi zvýšeními a přídávky podle svých předpisů přihlížejíce k dobám zaměstnání a náhradním dobám v obou státech. Z takto určeného důchodu vyplácí orgán každého z obou států pouze díl, který odpovídá poměru dob zaměstnání a náhradních dob na vlastním území a náhradních dob v obou státech.

(2) vznikla-li invalidita nebo smrt zaměstnance pracovním úrazem (nemocí z povolání) přizná zvýšení důchodu, které se poskytuje v těchto případech nad rámec důchodu při invaliditě, která nastala následkem obecného onemocnění jen orgán toho státu, na jehož území došlo k pracovnímu úrazu. Podkladem pro výpočet poměrného dílu důchodu podle čl. 14 odst. 2 Úmluvy je pouze důchod vyměřený jako by k invaliditě došlo z obecných příčin.

(3) Rodinný důchod po pracujícím důchodci se stanoví podle článku 14 odst. 2 Úmluvy s přihlédnutím k dobám zaměstnání po přiznání starobního nebo invalidního důchodu. Základem pro vyměření důchodu rodinného je v tom případě:

a) v Československu – důchod starobní nebo invalidní, na který by měl nárok pracující důchodce v době úmrtí,

b) v Polsku - výdělek, podle kterého byl vyměřen invalidní nebo starobní důchod, nebo výdělek v době zaměstnání po přiznání důchodu, bylo-li by to výhodnější.

§11

Byl-li oprávněný zaměstnán v obou státech a orgán jednoho státu přiznal osobní důchod, přizná orgán druhého státu část obecného důchodu podle článku 14 odst. 2 Úmluvy, jestliže s přihlédnutím k součtu dob

zaměstnání v obou státech jsou splněny podmínky obecného důchodu podle předpisů tohoto státu.

§12

Důchod manželky podle československých předpisů bude přiznáván také k dílčím důchodům invalidním a starobním vypláceným do Polska, budou-li splněny podmínky stanovené československými právními předpisy. Výše důchodu manželky bude vypočtena ve stejném poměru jako důchod invalidní nebo starobní.

§13

Vznikne-li nárok na pohřebné zároveň vůči orgánům obou států, bude pohřebné vyplaceno pouze jednou, a to orgánem toho státu, kde zemřelý důchodce nebo příslušník jeho rodiny bydlel a kde byl vypraven pohřeb. Bydlil-li důchodce nebo rodinný příslušník stále na území jednoho státu a pohřeb byl vypraven ve druhém státě, poskytuje pohřebné orgán státu, kde byl vypraven pohřeb.

§14

(1) Při používání čl. 14 odst. 6 Úmluvy:

a) invalida náležející podle polských předpisů do III. skupiny invalidů, se považuje za částečně invalidního podle předpisů československých a naopak;

b) invalida náležející podle polských předpisů do II. skupiny invalidů se považuje za invalidního podle předpisů československých a naopak;

c) invalida náležející podle polských předpisů do I. skupiny invalidů se považuje za invalidního a bezmocného podle předpisů československých;

d) úplná bezmocnost podle předpisů československých se považuje za invaliditu I. skupiny podle polských předpisů.

(2) Ustanovení odstavce 1 se nepoužij, je-li nárok na invalidní nebo vdovský důchod z důvodu invalidity pouze vůči orgánu jednoho státu.

III. Používání ustanovení čl. 14 a 16 Úmluvy

§15

Jestliže oprávněná osoba splní podmínky účasti pro získání nároku na důchod podle právních předpisů jednoho státu, poskytne této osobě svůj díl důchodu orgán tohoto státu podle čl. 14 Úmluvy. Splní-li podmínky pro

získání nároku na dávku dodatečně i podle právních předpisů druhého státu, rozhodnou orgány obou států o důchodu znovu, a to s přihlédnutím k době zaměstnání po přiznání důchodu orgánem prvního státu.

IV. Používání ustanovení čl. 14 a 18 odst. 1 §16

(1) Byl-li zaměstnanec postupně zaměstnán v Polsku a ve Francii, nebo v ČSR a ve Francii, přizná polská instituce občanu československému dílčí důchod z titulu zaměstnání v Polsku a československá instituce přizná dílčí důchod občanu polskému z titulu zaměstnání v Československu, jestliže na základě součtu dob zaměstnání v Polsku a ve Francii nebo v Československu a ve Francii je nárok na důchod podle předpisů polských nebo předpisů československých.

(2) Byl-li pracovník zaměstnán postupně nebo střídavě v Polsku, Československu a ve Francii a bez přihlédnutí k době zaměstnání ve Francii nebylo by nároku na důchod na základě součtu dob zaměstnání v Polsku a v Československu, započítá polská instituce dobu zaměstnání v Československu, jde-li o občany československé, a československá instituce započítá dobu zaměstnání ve Francii jako dobu zaměstnání v Polsku, jde-li o občany polské.

(3) V případech uvedených v odstavci 1 a 2 dílčí důchod bude vypočítán podle ustanovení čl. 14 odst. 2, při čemž v případech uvedených v odstavci 2 k době zaměstnání ve Francii bude přihlédnuto také pro zkrácení důchodu.

V. Závěrečná ustanovení §17

Tato dohoda nabývá účinnosti dnem jejího podpisu a vztahuje se na dávky, na které vznikl nárok po 31. prosinci 1956.